

KI KICSODA

AZ EGYHÁZI KÖNYVTÁRAKBAN

Melyik könyvtárban dolgozol? Milyen, számodra fontos jellemzőjét emelnéd ki a gyűjteménynek?

A budapesti Ráday Gyűjtemény vezetője vagyok. Ez az intézmény a Dunamelléki Református Egyházkerület központi intézménye:

könyvtár, levéltár és két múzeumi egység működik benne integrált gazdasági-jogi keretben, szakmai önállósággal, de értelemszerűen szoros együttműködéssel. A Ráday Gyűjtemény 1861-ben a Ráday család magánkönyvtárának megvásárlásával kezdte meg létét, majd a teljes családi levéltár is hozzánk került. Így a forrásanyag is helyben rendelkezésre áll mind a könyvtár, mind a művelődéstörténeti jelentőségű család történetének kutatásához.

Mióta dolgozol itt? Hogyan kerültél ide?

1992-ben fejeztem be tanulmányaimat az ELTE irodalom szakán (ez kiegészítette korábbi magyar-könyvtár szakos ELTE TFK-s végzettségemet), és könyvtárosként szerettem volna elhelyezkedni. Olyan könyvtárról álmodtam, ahol kutatásra és kutatók kiszolgálására is lehetőség van. Csakhogy abban az időben egyáltalán nem hirdettek álláslehetőséget, leépítések zajlottak, a nyugdíjba vonulók helyét nem töltötték be. Mit tesz ilyenkor az ember? Másdásban kér útmutatást és szól minden ismerősének. És végül a lelkipásztorunk, Nagy Tibor válaszolta azt, hogy jelentkezsek Benda Kálmánnál, a Ráday Gyűjtemény igazgatójánál, mert úgy tudja, szükség lenne könyvtárosra.

Miért, hogyan lettél könyvtáros?

A könyvtárösszadót mindig úgy fogtam fel, hogy az egy igen jó segítő szakma, amelynek lényege a megfelelő irodalmat kézbe adni. Ezt univerzálisan is érthetjük, a gyerek-könyvtárosra éppen úgy igaz, mint a köz-könyvtárban, az egyetemi könyvtárakban és a szakkönyvtárakban dolgozókra. S ebben a munkában a dokumentumok őrzése, nyilvántartása, a keresési és irodalomkutatási technikák egymásra épülő rendszert alkotnak, amelyek áttekintése és alkalmazása nem

magától értetődő az olvasó számára. A könyvtáros ebben tud segíteni – még ma is, a teljesszövegű online tartalmak és a google korában is, hiszen a digitális információövezetben megint csak értelmet nyer a megfelelő irodalom kérdése.

Miben áll a napi munkád? Milyen feladatokat látsz el? Milyen kihívásokat tartogat a munkád?

A Gyűjtemény igazgatójaként a napi munkám javarészt intézménymenedzselésből áll. Felelek a költségvetésért, a részintézmények napi működéséért, a programokért, a felújításokért. Hozzám fut be minden részegység minden megoldandó problémája... de hát a menedzselés lényege ez: a működtetés, ami nem azt jelenti, hogy nekem kell tudnom és megoldanom mindent, hanem azt, hogy megtaláljam a megoldás módját. Az újítások, változtatások esetében pedig összhangra törekszünk a munkatársaimmal. Lopva azért könyvtárosként is ténykedek, most éppen egy nagyszabású állományrevíziót és selejtezést végzünk. Ha pedig szükség van rá, bármelyikünk, így én is beállunk az olvasószolgálatba. A kutatás és az ehhez kapcsolódó egyéb feladatok (például kiadványaink szerkesztése) a kutatónapokra, a hétvégékre, szabad estékre marad. Nagyon örültem, hogy elkészíthettem és nemrég megjelent Ráday Gedeonné Szentpéteri Katalin levelezése. Jelenleg az 1943-ban egyházi rendeletre készült dunamelléki lelkész-önéletrajzok jegyzetelt kiadásán és egy Kardos Jánosra emlékező emlékirat kiadásán dolgozom, közben Bíró Gyöngyi kollégámmal összeállítottuk három 18. századi református imádságoskönyv bibliográfiáját is. A kihívás számomra kettős: egyrészt, hogy szakmailag és a használói igényeknek megfelelő módon működjön a Gyűjtemény egésze; másrészt, hogy én magam is valóra váltsam azokat a publikációkat, amelyeket fontosnak tartok.

Hogyan, milyennek látod a mai magyar könyvtár-ügyet és benne az egyházi könyvtárak helyzetét, szerepét?

KI KICSODA

AZ EGYHÁZI KÖNYVTÁRAKBAN

A mai könyvtárügy egészéről nem mernék nyilatkozni, mert nem látom át. Az egyházi könyvtárügy is szegementált, méghozzá nemcsak felekezetenként, hanem típusonként és helyzetüktől függően is. Két szélsőséggént említhetem mondjuk az egyetemekhez integrált és a kisvárosban működő középiskolai egyházi könyvtárakat: egészen más problémákkal küzdenek. A nyolcvanas évek közepén, a rendszerváltozás előtti eufórikus tervezgetések idején több szakértői anyag kritizálta a kultúra „maradékélvíű” támogatását, és okos tervezetek születtek arról, hogy a teljes intézményrendszerben fel kellene mérni és meg kellene határozni a színvonalas működéshez szükséges alptámogatást – amely természetesen függetlenné válna a mindenkori politikai és gazdasági konstellációtól – a többlet-igényeket pedig pályázatokkal, mecénásokkal, saját bevételekkel lehetne fedezni. Hát, álomnak szép volt. Ez az álom azon a valós tényen alapult, hogy a kultúra nem képes fenntartani magát támogatás nélkül. (Természetesen nem a szórakoztatóiparra, a bevételre kihegyezett kulturális attrakciókra kell gondolnunk, hanem az alapokat biztosító intézményrendszerre: könyvtárakra, levéltárakra, múzeumokra, hangversenytermekre és színházakra, a magyar nyelven elérhető friss szakirodalom megjelentetésének biztosítására stb. Azzal mindenki tisztában volt, hogy a bulvár virulni fog magától is.) Harminc év múltán a kultúra változatlanul periférikus helyzetben van, a támogatás kaotikusabb, mint valaha (az egyházi intézményeket szabályozza a Vatikánnal kötött egyezség); és amiben volt előrelépés – új törvények, közalkalmazotti fizetésrendszer – azt mostanra sikerült majdnem teljesen erodálni. A törvényi keretek önmagukban nem rosszak, de a feltételek teljesítésével sok helyen gond van, nem igazán működik a továbbképzés rendszere, az érintetlenül hagyott közalkalmazotti fizetéstáblázatot meghaladta az idő – annak alapján jövőre mindenki bérmínimumos lesz a szakmában. Ez talán általános problémánk. És időközben a digitális kor beköszöntö jelentős átrende-

ződést hozott: korábban ismeretlen lehetőségekhez és igényekhez kellene alkalmazkodnunk, megváltozott olvasói, kutatói szokásokhoz. Azt látom, hogy ki-ki a maga területén igyekszik helytállni és előrelépni, de az összkép töredezett.

Milyen hobbid, szabadidős elfoglaltságaid vannak? Mit jelent számodra az olvasás? Melyek a legfontosabb, meghatározó olvasmányélményeid?

Szerencsés módon a hobbim a munkám is egyúttal: mint említettem, a kutatási tevékenységet a szabadidőmben (is) végzem. Emellett az olvasás az életem része – különbséget téve az általam „munkaolvasás”-nak, illetve „élményolvasás”-nak nevezett üzemmódok között. Az első értelemszerűen a kutatási és szöveggondozási feladatokhoz kapcsolódik, a második örömrre, feltöltődésre szolgál. Nem múlik el nap olvasás nélkül. Vannak állandó társak, amelyeket időről időre újraolvasok: ilyen például Márai, Kosztolányi, Esterházy, Ottlik, Szerb Antal, Örkény; a világirodalomból Paul Auster, Borges, Umberto Eco, Dosztojevszkij, Houellebecq, Marquez, Hesse, Milan Kundera. Thomas Manntól a Varázshegy. Nagyon kedvelem Agatha Christie világát: mindig úgy véltem, hogy nála a krimi műfaja csupán ürtűgy. Van egy alig emlegetett műve, a Végtelen éjszaka (más címen is kiadták), ami tulajdonképpen az elkárhozásra utal, és az áll a középpontban, hogy mivel juthat erre a sorsra az ember. Agatha Christie szerint önmagában a gyilkosság ehhez nem elegendő. Az örök kedvencek mellett olvasok kortárs magyar- és világirodalmat, újabban sok emlékiratot, és komoly szakirodalmam gyűlt fel Velence múltjáról, művészetéről, rejtett kincseiről. Ugyanígy az antik freskókról és mozaikokról, amelyeket nagyon szeretek és mindig lenyűgöz az antikvitás gazdagsága és színessége. Az olvasás mellett a zene egyre fontosabb a számomra, élő előadásban és esetenként munka mellett, háttérként: a barokk zene, elsősorban Mozart és a preklasszikus operák.

Berecz Ágnes Dunamelléki Református Egyházkerület Ráday Könyvtára